

Důvodová zpráva

k návrhu zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2026

Obecná část

Návrh zákona o státním rozpočtu legislativně zabezpečuje základní dokument finanční a rozpočtové politiky vlády České republiky.

Návrh státního rozpočtu na rok 2026 je předkládán jako schodkový v objemu příjmů 2 094,3 mld. Kč a v objemu výdajů 2 380,3 mld. Kč.

Příjmy státního rozpočtu jsou tvořeny zejména z daní, pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a nedaňovými příjmy včetně příjmů kapitálových. Za nedaňové příjmy se považuje také podíl z výnosu cel, který podle práva Evropské unie zůstává ponechán členským státům na úhradu nákladů spojených s jejich výběrem. Součástí příjmů státního rozpočtu jsou dále peněžní prostředky poskytnuté z rozpočtu Evropské unie na realizaci politik Evropské unie, tj. zejména na politiku soudržnosti, společnou zemědělskou politiku a Národní plán obnovy. Dále jsou příjmem státního rozpočtu prostředky z finančních mechanismů EHP/Norsko a Programu švýcarsko-české spolupráce 2 získané na právním základu mezivládních smluv.

Výdaji státního rozpočtu jsou zejména výdaje organizačních složek státu včetně příspěvků státním příspěvkovým organizacím, které zabezpečují funkce státu, dotace a příspěvky krajům a obcím, státním fondům, dotace podnikatelským subjektům, nestátním neziskovým organizacím a výdaje související s dluhovou službou. Součástí výdajů státního rozpočtu jsou i odvody peněžních prostředků vlastních zdrojů Evropské unie, prostředky na zajištění předfinancování aktivit v rámci výše uvedených politik EU, Národního plánu obnovy a finančních mechanismů včetně podílu státního rozpočtu na podporu realizace těchto aktivit.

Návrh zákona o státním rozpočtu je v souladu s vyhlášenými mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy České republiky a je rovněž v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

Návrh zákona o státním rozpočtu je slučitelný s právem Evropské unie. Tvorba rozpočtů členských států EU není právem EU přímo upravena. Primární právo EU však v návaznosti na existenci vnitřního trhu EU a hospodářské a měnové unie a s ohledem na cíle, které EU sleduje (čl. 3 Smlouvy o EU), obsahuje závazky, které do oblasti tvorby státního a veřejných rozpočtů obecně zasahují. Primární i sekundární právo obsahuje závazky v oblasti rozpočtové

odpovědnosti pro členské státy. Jde především o povinnost vyvarovat se nadměrných schodků veřejných financí (čl. 126 SFEU, Protokol č. 12 o postupu při nadměrném schodku) nebo obecněji povinnost provádět národní hospodářskou politiku se záměrem přispívat k dosažení cílů Unie (čl. 120 a násl. SFEU). Závazky z primárního práva EU jsou dále konkretizovány především v přímo použitelných nařízeních Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97, a nařízení č. 2024/1264 ze dne 29. dubna 2024, kterým se mění nařízení (ES) č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku a ve Směrnici Rady (EU) 2024/1265 ze dne 29. dubna 2024, kterou se mění směrnice 2011/85/EU o požadavcích na rozpočtové rámce členských států. Některé prameny sekundárního práva k rozpočtovému dohledu se vztahují pouze na státy Eurozóny (např. nařízení č. 473/2013, č. 472/2013 a č. 1173/2011).

Výše citované sekundární předpisy, konkrétně dvě přímo použitelná nařízení, tvoří spolu s rezolucí Evropské rady přijaté v Amsterdamu v červnu 1997 jádro tzv. Paktu o stabilitě a růstu. Ten obsahuje celkem dvě únikové klauzule pro případ nenadálých hospodářských šoků mimo kontrolu vlád nebo pro případ silné hospodářské recese postihující celou eurozónu či EU. Součástí Paktu o stabilitě a růstu je i nařízení č. 1173/2011, o účinném prosazování rozpočtového dohledu v eurozóně.

V rámci Paktu o stabilitě a růstu vydává Evropská komise každoročně dokumenty analyzující stav veřejných financí v jednotlivých členských státech a adresuje jim konkrétní doporučení pro koordinaci národních hospodářských politik. Předkládaný návrh státního rozpočtu na rok 2026 je v souladu s doporučeními Evropské komise vyslovenými České republice, která jsou obsahem Zprávy o Česku 2024 (SWD(2025) 203 final)¹ i přímo Doporučení (EK) pro Doporučení Rady (COM (2025) 203 final)².

Dopady návrhu zákona na státní rozpočet se neuvádějí, což vyplývá ze samotného charakteru zákona. Při aplikaci Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA) podléhá tento zákon zvláštnímu režimu podle výjimky uvedené v čl. I. 3. 8. písm. b) těchto zásad.

¹ Pracovní dokument útvarů Komise, Zpráva o Česku 2025, Průvodní dokument k doporučení pro Doporučení Rady k hospodářské, sociální politice, politice zaměstnanosti, strukturálním a rozpočtovým politikám České republiky.

² Plný název dokumentu: Doporučení pro Doporučení Rady k hospodářské, sociální politice, politice zaměstnanosti, strukturálním a rozpočtovým politikám České republiky.

Dále uvádíme, že Ministerstvu financí není z vlastní činnosti známo, že by při přípravě zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2026 došlo k lobbyingu. Žádný případ lobbyingu neoznámil Ministerstvu financí ani žádný správce kapitoly státního rozpočtu.

Zvláštní část

K § 1:

Státní rozpočet se navrhuje se schodkem ve výši 286 mld. Kč. V navrhovaném ustanovení jsou obsaženy základní údaje o příjmech a výdajích státního rozpočtu a jeho finančních vztazích k rozpočtu Evropské unie. Součástí finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtu Evropské unie jsou jím přijímané peněžní prostředky z rozpočtu Evropské unie a odvody peněžních prostředků vlastních zdrojů Evropské unie.

K § 2:

Součástí návrhu zákona o státním rozpočtu na rok 2026 jsou finanční vztahy státního rozpočtu k rozpočtům krajů, obcí a hl. m. Prahy.

Obsahem finančních vztahů státního rozpočtu k rozpočtům krajů, k rozpočtům obcí a k rozpočtu hlavního města Prahy jsou příspěvky na výkon státní správy.

K § 3:

Na základě ustanovení § 4 odst. 5 zákona č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění zákona č. 60/1998 Sb., je pro Exportní garanční a pojišťovací společnost, a. s. stanovena výše pojistné kapacity.

K § 4:

Tento převod je uložen v § 36 odst. 3 zákona o rozpočtových pravidlech. Vyčíslené prostředky, resp. výše kladného salda důchodového pojištění, budou jako výdaj kapitoly Všeobecná pokladní správa rozpočtově zařazené na položku rozpočtové skladby 5318 – Neinvestiční transfery prostředků do státních finančních aktiv a bankovním převodem po projednání státního závěrečného účtu za předchozí rok Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky poukázány ve prospěch účtu státních finančních aktiv „Rezervy důchodového pojištění“, rozpočtově zařazené na podseskupení položek rozpočtové skladby 411 – Neinvestiční přijaté transfery od rozpočtů ústřední úrovně.

V Praze dne 2025

Předseda vlády:

Ministr financí: